

Restriktioner og rettigheder

TIDSLINJE:

1933	Hitler udnævnes til tysk kansler
1935	Tyske jøder fratages stemmeretten, og 'blandede ægteskaber' forbydes
1938	Jøders pas stemples med et J og tilføjes mellemnavnet Israel eller Sarah
1939	Anden verdenskrig bryder ud
1941	Nazisterne pålægger jøder i Tyskland og Østrig at bære en 'jødestjerne' synligt på tøjet

STANTONS 10 STADIER I FOLKEDRAB

1.	Klassificering
2.	► SYMBOLISERING
3.	► DISKRIMINATION
4.	Dehumanisering
5.	Organisering
6.	► POLARISERING
7.	Forberedelse
8.	Forfølgelse
9.	Udryddelse
10.	Benægtelse

Nürnberglovene

I 1935 bliver racehierarkiet stadfæstet ved lov i Tyskland. Det sker med indførelsen af de to antijødiske racelove, »Rigsborgerloven« og »Lov til beskyttelse af det tyske blod og den tyske ære«. Til sammen kaldes de Nürnberglovene. Den første lov fastslår, hvem der kan være rigsborger i Tyskland og dermed nyde fulde politiske rettigheder. Den anden lov indfører en række forbud, der skal modvirke blanding af racerne. For eksempel forbydes ægteskab og seksuelle forhold mellem jøder og ikke-jøder.

Fordi tilhørsforhold er et raceteoretisk spørgsmål for nazisterne, er det afstamning, der afgør borgernes status: "Rigsborger er kun den statsborger af tysk eller artsbeslægtet blod, som ved sin adfærd beviser, at han er indstillet på og egnet til trofast at tjene det tyske folk og rige." En tilføjelse

til loven præciserer, at ingen jøde kan være rigsborger. Som konsekvens mister landets jødiske befolkning med ét slag deres borgerrettigheder, for eksempel retten til at stemme. Loven gør dem til en slags andenrangsborgere i deres hjemland.

Myndighederne bekendtgør desuden, at en person er jøde, hvis vedkommende har mindst tre jødiske bedsteforældre. Den definition får ikke kun konsekvenser for troende jøder, men også for tusindvis af tyskere, der ikke selv identificerer sig som jøder, men som har jødiske bedsteforældre. Også de omfattes nu af Nürnberglovene.

Nürnberglovene er de første i en lang række af love, der indfører systematisk diskrimination af jøder inden for rammerne af tysk lovgivning. I perioden 1933 til 1945 udstedes omkring 2000 love, bekendtgørelser og dekretter af anti-jødisk karakter. Dermed skaber nazisterne et lovgrundlag for hetzen, og der etableres et skarpt skel mellem jøder og ikke-jøder. På baggrund af lovene foretager myndighederne også en grundig registrering af jøder og deres ejendom. Fra 1939 bliver kvinder med navne, der ikke er jødisk-klingende, påtvunget mellemnavnet Sarah.

For mændenes vedkommende er det navnet Israel. Navnene skal gøre det nemt at udskille dem fra den øvrige befolkning. Deres identitetskort og pas stemples ligeledes med J. Denne foranstaltning kommer i stand efter dialog med Schweiz, som gerne vil begrænse antallet af jøder, der ønsker indrejse efter Tysklands annekteringen af Østrig i 1938. Med et J i passet kan jøder straks genkendes ved grænsen og blive sendt retur. Ordningen bliver også budt velkommen i andre europæiske lande, der ønsker at begrænse den jødiske indvandring.

I Tyskland bliver hverdagen for jøder gradvis forværret. De nye love rammer bredt: Jøder risikerer at få deres formue konfiskeret, jødiske erhvervsfolk rammes af stigende afgifter, jødiskejede butikker udsættes for boykot og hetz. Jødiske læger og advokater må kun have jødiske patienter og klienter. Jødiske elever og studerende skal forlade offentlige skoler og gymnasier, og de udelukkes generelt fra kulturlivet. Jøder må ikke synge i kor eller gå på offentlige strande. De kan heller ikke modtage sociale ydelser, og deres kørekort inddrages. I december 1938 bliver det lovligt at bruge jøder som tvangsarbejdere i industrien.

Fra 1938 bliver tyske og østrigske jøders pas stemplet med et 'J'.

1933	Jødiske lærere må kun undervise på jødiske skoler. Jøder bliver fyret fra offentlige arbejdspladser.
1935	Nürnberglovene vedtages. Jøder må kun sidde på bænke med gul markering. I mange byer udelukkes jøder fra sportsforeninger og de får forbud mod at bruge offentlige strande, parker og biografer.
1936	Jøder må ikke eje cykler, elektronisk udstyr, skrivemaskiner eller plader.
1938	Jødiske børn skal gå i særlige skoler. Jøder får forbud mod at eje en bil. Jøder kan lovligt bruges som tvangsarbejdere i industrien.
1939	Jøder skal aflevere smykker og værdigenstande til myndighederne. Jøder må ikke forlade deres hjem efter klokken 20. Jøder kan uden varsel blive sat på gaden.
1940	Jøder må kun købe ind mellem klokken 16 og 17. Jøder modtager ikke rationeringsmærker til tøj.
1941	Jøder skal bære en gul stjerne synligt på tøjet. De må ikke gå på biblioteket, og de får afbrudt deres telefoner.
1942	Jøder skal aflevere uldtøj og pelsfrakker til myndighederne. De må ikke længere bruge offentlig transport, holde kæledyr eller købe bøger.

Nürnberglovenes modtagelse

Da Nürnberglovene indføres i 1935, er Tyskland et såkaldt konsensusdiktatur. Det betyder, at diktaturet hviler på det tyske folks samtykke. Tyskerne bakker op om styret af flere årsager. Efterkrigsårenes økonomiske krise er erstattet af vækst og opsving. Der er næsten fuld beskæftigelse, og tiltag på social- og sundhedsområdet har forbedret tilværelsen for flertallet. Nazisternes politiske vision om et folkefællesskab på tværs af klasser har skabt sammenhængskraft, og de, der tænker anderledes, er blevet sat hårdt på plads. Samtidig har den massive anti-jødiske propaganda været med til at skabe en folkestemning, hvor diskrimination tolereres, og brutal adfærd overfor jøder er en del af hverdagen.

I første omgang får Nürnberglovene en blandet modtagelse i den tyske flertalsbefolkning. Selv om det ikke er alle, der er positivt stemte, er mange tilfredse med, at jødernes status én gang for alle bliver afklaret inden for lovens rammer. Når lovgivningen dikterer forskel, bliver diskrimination statens ansvar, og den almindelige tysker kan have sin samvittighed i orden. Samtidig giver lovene

flere åbenlyse fordele for den ikke-jødiske tyske befolkning. Den gradvise udelukkelse af jøder fra mange erhverv giver nye muligheder for rigsborgere. Jobs bliver ledige, og på få år 'ariseres' mange jødiske butikker – det vil sige, at de bliver overtaget af ikke-jødiske tyskere.

Blandt den halve million tyske jøder er modtagelsen også blandet. Mange ser med stor alvor på udviklingen og forlader landet i årene frem mod krigens udbrud. Men andre afventer og håber, at tingene vil normalisere sig. De tolker de nye love som en form for åbning, der giver dem mulighed for at blive i Tyskland under bestemte betingelser. Lovene adskiller dem ganske vist fra resten af befolkningen, men de bliver dog defineret som et anerkendt mindretal.

Jødiske piger og kvinder der bærer den gule 'jødestjerne', Østrig, 1941.

Krigsudbrud og den gule stjerne

Anden verdenskrig bryder ud i 1939, da Tyskland invaderer Polen. For de tyske og østrigske jøder betyder krigen, at deres situation bliver markant forværret. Der indføres blandt andet udgangsforbud, og i mange byer bliver de forment adgang i bestemte områder. De modtager færre madrationer end ikke-jødiske tyskere, må kun handle i udvalgte butikker i begrænsede tidsrum og må

ikke anvende offentlig transport. Sidenhen deporteres både tyske og østrigske jøder til Polen, hvor de tvinges til at bo i afgrænsede boligområder, såkaldte ghettoer.

I 1941 pålægges jøder i Tyskland og mange af de tyskbesatte lande at bære den såkaldte jødestjerne. Formålet med stjernen er tydeligt at markere, hvem der er jøder. Børn helt ned til seksårsalderen skal bære en gul stofstjerne synligt på venstre bryst. Valget af en gul stjerne er ingen tilfældighed. I jødedommen er Davidsstjernen, en sekstakket stjerne, det vigtigste religiøse symbol. Og farven gul har historisk været anvendt til at markere jøder og anvendes i industrien til mærkning af et produkt som farligt.

Bænk med påskriften "kun for jøder". Den tyske racepolitik gennemsyrrer hele samfundet. I tyske parker angiver skilte, hvilke bænke jøder må sidde på og hvilke, der er forbeholdt ikke-jødiske tyskere.

<https://vejentilfolkedrab.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=161>